

บทที่ 3

แนวคิดและทฤษฎีของนักคิดนักปรัชญา กลุ่มที่เรียกร่องสิทธิเสมอภาคระหว่างเพศ ตามแนวทางสังคมนิยม

ในบทก่อนเราได้ศึกษาถึงแนวคิดหลักของกลุ่มผู้ต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีโดยยึดหลักหรือทฤษฎีของพวกเขาสังคมนิยมมาแล้ว ในบทนี้จะเป็นการพิจารณาทัศนะของนักคิดที่ถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มนี้ 2 ท่าน คือ เฟรดริก เองเกิลส์ และจูเลียต มิทเชล

3.1 เฟรดริก เองเกิลส์

เฟรดริก เองเกิลส์ (Friedrich Engels) เป็นชาวเยอรมัน มีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1820-1895 เป็นผู้บุกเบิกในการวิเคราะห์ปัญหาการกดขี่สตรี เขาเขียน "กำเนิดของครอบครัว ครอบครองกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล และรัฐ" (The Origin of the Family, Private Property and the State) เมื่อ ค.ศ. 1884 งานเขียนชิ้นนี้เป็นการนำเอาแนวความคิดวัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Materialism) มาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการกดขี่สตรีในเชิงเศรษฐกิจได้อย่างน่าสนใจ

ใน "กำเนิดของครอบครัว ครอบครองกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล และรัฐ" นั้น เองเกิลส์ใช้ลัทธิมาร์กซ (Marxism) อธิบายการกดขี่สตรี โดยชี้ว่าการกดขี่สตรีนั้นมีรากเหง้ามาจากสาเหตุ 2 ประการคือ การเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนตัวหรือกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล (private property) และการตัดผู้หญิงออกจากการผลิตของสังคม (social production) พร้อมทั้งชี้ว่าโครงสร้างของครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว (monogamy) นั้นถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทำให้ความเป็นใหญ่หรือเหนือกว่าของชาย (male supremacy) นั้นคงอยู่ ดังนั้น ในการปลดปล่อยสตรี เราจะต้องยกเลิกกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ทำงานบ้านให้เป็นงานของสังคม คือให้สังคมรับผิดชอบและนำผู้หญิงเข้าสู่ระบบการผลิต

โดยเองเกิลส์มองว่า "การจัดตั้งทางสังคม ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ในทุกยุคทุกที่นั้นจะถูกกำหนดโดยการผลิต 2 ประเภทคือ ระดับพัฒนาการของแรงงาน

และระดับพัฒนาการของครอบครัว ในลักษณะที่ว่า ถ้าระดับพัฒนาการของแรงงานอยู่ในระดับต่ำ ผลผลิตมีจำกัด ระเบียบสังคมจะถูกครอบงำโดยระบบเครือญาติ ต่อเมื่อประสิทธิภาพของแรงงานสูงขึ้น มีการสะสมทรัพย์สมบัติส่วนตัว มีการใช้แรงงานผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตน ระบบเครือญาติจะสลายตัวไป และระบบครอบครัวจะเข้ามาแทนที่ เป็นตัวจักรสำคัญในการสืบทอดการถือครองทรัพย์สิน และเป็นปัจจัยที่เร่งเร้าให้เพิ่มประสิทธิภาพแรงงาน สะสมความมั่งคั่งต่อไป อันนำไปสู่ความขัดแย้งและการต่อสู้ทางชนชั้นในที่สุด¹

ในการวิเคราะห์ต้นกำเนิดของครอบครัวนั้น เองเกลส์ได้ใช้ผลงานวิจัยและหลักฐานทางมานุษยวิทยาของ Lewis H. Morgan เรื่อง Ancient Society ซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ. 1877² ในการศึกษาในหมู่ชาติวงศ์อินเดียนแดงเผ่า เอียวโรควา (Iroquois) มาช่วยสนับสนุนแนวคิดวัตถุนิยมเชิงประวัติศาสตร์ของมาร์กซในแง่ที่ว่า สังคมที่มีลักษณะธรรมชาติของการอยู่ร่วมกัน (communal) คือร่วมกันผลิตและร่วมกันใช้ และเป็นเจ้าของร่วมกัน (common possession) อันเป็นสังคมที่ไม่มีชนชั้น ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบได้เคยมีมาแล้วในยุคบุพพกาลของมนุษยชาติ

หากเราจะย้อนไปดูสังคมในสมัยดึกดำบรรพ์ กลุ่มชนที่รวมกันเข้าเป็นหมู่เป็นเผ่าที่เรียกว่า ชาติสกุล (tribe) นั้น ไม่มีข้อบังคับ ข้อจำกัดใดๆ เกี่ยวกับเรื่องการสมรสระหว่างเพศ ถือกันว่าผู้หญิงทุกคนเป็นของผู้ชายทุกคน และในทำนองเดียวกัน ผู้ชายทุกคนก็เป็นของผู้หญิงทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ไม่มีใครมีสิทธิในผู้หญิงหรือผู้ชายคนหนึ่งคนใดยิ่งไปกว่าคนอื่น ๆ ต่างฝ่ายต่างก็มีสิทธิแห่งการสมรสโดยเท่าเทียมกัน รูปแบบของการสมรสที่เป็นบ่อเกิดของครอบครัวนั้นเป็นรูปแบบการสมรสหมู่ (group marriage) คือผู้ชายผู้หญิงทั้งหมดในกลุ่มนั้นต่างก็เป็นผัวเป็นเมียของกันและกันเสมอหน้ากันหมด ดังนั้น คนในกลุ่มนี้จึงถือเป็น "สังคญาติ" กันไปหมด พวกผู้ใหญ่ชายหญิงต่างก็ถือว่าเด็กที่เกิดจากการสมรสของคนในกลุ่มนั้นเป็นบุตรของเขาทุกคน ในครอบครัวรูปแบบสมรสหมู่นี้ เด็กจะทราบว่ใครเป็นมารดา แต่จะไม่สามารถบอกได้ว่าใครเป็นบิดา ดังนั้น การสืบเชื้อสายจึงเป็นการ

¹ กุหลาบ สายประดิษฐ์, "กำเนิดครอบครัวของมนุษยชาติ ระเบียบสังคมของมนุษย์." (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กอไผ่, 2524), หน้า 5-6.

² เฟ็งอ้าง, หน้า 1.

สืบสายจากมารดา มอร์แกนเรียกครอบครัวแบบนี้ว่า ครอบครัวแบบสังคญาติ (consanguine family) ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ การใช้แรงงานเป็นการใช้แรงงานรวมหมู่ ผลผลิตที่ได้ร่วมกันถูกแบ่งกันไปอย่างเท่าเทียมกัน เป็นระบบกรรมสิทธิ์รวมหมู่ ผลิตมาเท่าใดก็ใช้บริโภค ไม่มีผลผลิตส่วนเกิน จึงไม่มีทรัพย์สินสมบัติส่วนตัว

จากรูปแบบครอบครัวที่เกิดจากการสมรสหมู่ สังคมได้พัฒนาไปสู่ครอบครัวแบบมีคู่ (pairing family) ในตอนช่วงระยะเวลาระหว่างยุคคนป่า (savagery) กับยุคอารยชน (barbarianism) เนื่องจากได้เกิดมีกฎเกณฑ์ห้ามการสมรสระหว่างญาติ การแต่งงานระหว่างชาติวงศ์ (gens) เดียวกันเป็นสิ่งต้องห้าม ชายเมื่อแต่งงานแล้วก็จะเข้าไปอยู่กับญาติวงศ์ทางฝ่ายหญิง ในการสมรสแบบมีคู่นี้ ชายผู้เป็นสามีมีหลักประกันในความเป็นบิดาของบุตร แต่บุตรที่เกิดจากการสมรสคู่นั้นยังคงถือการสืบสายจากทางมารดา คือยังคงถือว่าเป็น "ลูกแม่" และประเพณีสิทธิทางมารดา (mother right) และหญิงเป็นใหญ่ (supremacy of women) นี้เองที่ถูกโยงไปยังความเชื่อที่ว่า แต่เดิมหญิงนั้นเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือชาย (female dominance) ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ มันก็จะเป็นการพิสูจน์ว่าครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียวที่ผู้หญิงถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้ผู้ชาย (female subjection) นั้นไม่สามารถกล่าวอ้างได้ว่าเป็นสากล

เองเกลส์ได้อธิบายถึงที่มาและจุดเริ่มต้นของฐานะที่ตกต่ำของสตรีว่า แต่เดิมในสังคมแบบที่มีการอยู่กันเป็นหมู่เป็นเผ่า (Tribal Collectivism) และร่วมกันหา ร่วมกันใช้ มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ด้วยการล่าสัตว์ เก็บพืชผักที่มีอยู่ตามธรรมชาติเป็นอาหาร ผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ซัดและเก็บหาอาหารที่เป็นพืชผักนั้นถือว่าเป็นแหล่งอาหารที่สม่ำเสมอแน่นอนกว่า เพราะผู้ชายที่ออกไปล่าสัตว์นั้นบางครั้งก็ไม่ได้อะไรกลับมา อาหารที่ฝ่ายหญิงหามาจึงเป็นอาหารยืนพื้น ส่วนอาหารพวกเนื้อสัตว์ที่ฝ่ายชายหามา นั้นอาจถือได้ว่าเป็นส่วนพิเศษที่นอกเหนือออกไป ต่อมาฝ่ายหญิงก็ได้ริเริ่มการกลิ้งกรรม การเลี้ยงสัตว์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นก้าวที่สำคัญของพัฒนาการในสังคม เมื่อผู้หญิงอยู่ในฐานะที่ทำประโยชน์ มีบทบาทในการดำรงชีพ สังคมก็ยอมรับและให้ความสำคัญ

แต่ต่อมาภายหลัง เมื่อทั้งการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์เปลี่ยนไปอยู่ในกำมือของฝ่ายชาย พร้อมๆ กับการวิวัฒนาการด้านต่างๆ มาเป็นลำดับ งานของผู้หญิงก็เริ่มเปลี่ยนมาเป็นงานภายในครัวเรือน ซึ่งไม่ได้ถือว่าเป็นสาธารณะ (public) แต่เป็นการบริการส่วนตัว (private service) อันเป็นงานที่จัดว่าไม่มีความสำคัญต่อสังคมโดยตรง ฐานะ

ของสตรีก็เริ่มตกต่ำลง ผู้ชายซึ่งเป็นเจ้าของแรงงาน เจ้าของเครื่องมือในการผลิต ได้กลายมาเป็นเจ้าของผลผลิต และเมื่อเริ่มผลิตได้มากเกินการบริโภคในครอบครัว เป็นผลผลิตส่วนเกิน (surplus) สะสมเพิ่มพูนขึ้นเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล (private property) หรือทรัพย์สินของครอบครัว ผู้ชายก็เริ่มมีความสำคัญมากขึ้น มีอำนาจในครอบครัวมากขึ้น จนกระทั่งสามารถล้มประเพณีเดิมของการสืบทอดมรดก โดยยกสิทธิทางมารดา (mother right) และใช้สิทธิทางบิดาแทน

การเปลี่ยนการสืบทอดสายทางมารดามาเป็นการสืบทอดสายทางบิดานี้เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความเสื่อมของฐานะสตรี และเป็นจุดที่เองเกลสส์ชี้ว่าทำให้ประวัติศาสตร์เปลี่ยนไปฐานะของผู้หญิงซึ่งเป็นภริยาได้ตกต่ำลง ผู้หญิงได้กลายเป็นเสมือนผู้รับใช้และทาสบำเรอราคาของผู้ชาย ภริยามีหน้าที่เพียงผู้ให้กำเนิดบุตรและกลายสภาพไปเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของสามีด้วยเช่นกัน

การที่ชายมีอำนาจเหนือหญิงโดยเด็ดขาด (supremacy of men) นี้ ได้ก่อให้เกิดครอบครัวแบบปิตาธิปไตย (patriachal family) ที่ภริยาเป็นของสามีและตกอยู่ภายใต้อำนาจของสามีโดยสิ้นเชิง ซึ่งต่อมาก็ได้พัฒนาเป็นครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว (monogamy) ซึ่งมีรากฐานอยู่ที่การที่ผู้ชายได้เข้าถึงอำนาจสูงสุดในครอบครัว โดยความมุ่งหมายที่ชัดเจนของการสมรสแบบนี้ก็คือ การให้กำเนิดบุตรซึ่งจะต้องเป็นบุตรของเขาแต่เพียงผู้เดียว เพราะฝ่ายชายต้องการจะให้ทรัพย์สินของเขาได้ตกทอดแก่บุตรในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรมของตน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียวนั้นจะถือได้กับเฉพาะฝ่ายหญิงเท่านั้น เนื่องจากฝ่ายชายนั้นยังมีเอกสิทธิ์ในการที่จะมีความสัมพันธ์กับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภริยาของตน ในขณะที่ฝ่ายหญิงจำต้องซื่อสัตย์ต่อสามีอย่างเคร่งครัด

ในทัศนะของเองเกลสส์ ครอบครัวจึงไม่ได้เป็นผลจากความรักฉันทน์ชายหนุ่มหญิงสาว (sex love) ของคู่สมรสอันเป็นภาวะตามธรรมชาติ แต่มันเกิดขึ้นจากเหตุผลทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐาน หลังจากที่เกิดมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัวขึ้นมาแทนกรรมสิทธิ์ส่วนรวมอันเป็นรูปแบบกรรมสิทธิ์ตามธรรมชาติที่ได้มีมาแต่เดิม ครอบครัวจึงไม่ได้เป็นสิ่งที่เกื้อกูลความสมัคปรมาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชายหญิง หากแต่เป็นเครื่องมือในการข่มเหงหนึ่งไว้ใต้อำนาจและการบังคับของอีกเพศหนึ่ง (subjugation) โดยมูลเหตุแห่งการเกิดขึ้นของครอบครัวนั้น ก็คือ ความเห็นแก่ตัวของผู้ชายนั่นเอง

สำหรับเองเกลส์แล้ว การกดขี่สตรีนั้นเป็นการกดขี่ที่มีจุดกำเนิดจากการเกิดขึ้นของครอบครัวซึ่งเป็นผลจากการมีทรัพย์สินส่วนตัวหรือกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล ดังนั้น หากมีการล้มการมีทรัพย์สินส่วนตัวได้ การกดขี่สตรีก็จะหมดไป กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หากจะปลดปล่อยผู้หญิงจากการถูกกดขี่ ให้ผู้หญิงได้มีความเสมอภาค (equality) แล้ว เราจะต้องให้ผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนในงานสาธารณะ หรือการผลิตที่ถือว่าเป็นของสังคม (public production) ซึ่งในที่นี้ก็หมายถึง ความจำเป็นที่จะต้องล้มครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียว (monogamy) อันเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่สำคัญของสังคม (basic economic unit) และเปลี่ยนวิธีการผลิต (means of production) ให้เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกัน (common ownership) โดยจัดงานบ้าน (house work) ซึ่งเป็นงานส่วนตัวนั้นให้เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของสังคม (social industry) และจัดการเลี้ยงดูและการศึกษาของเด็กให้เป็นสาธารณะ เป็นการจัดการของสังคม (public affair)

ภายใต้สภาพเช่นนี้ เองเกลส์เชื่อว่าภาวะที่ชายเป็นใหญ่จะหมดไป การแต่งงานจะเป็นการแต่งงานที่เป็นอิสระอย่างแท้จริง คือไม่ถูกจำกัดให้ต้องเป็นไปด้วยเรื่องของทรัพย์สินชั้นและการเลี้ยงดูเด็ก แต่จะเป็นการแต่งงานด้วยความรัก (love marriage) และความสมัครใจในทั้งสองฝ่ายในลักษณะที่เสมอภาค โดยต่างฝ่ายต่างเป็นของกันและกัน ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของครอบครองอีกฝ่ายหนึ่งแต่ผู้เดียว

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าเองเกลส์ได้วิเคราะห์ปัญหาสตรีโดยการเชื่อมโยงการกดขี่สตรีเข้ากับการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ โดยไม่ได้มองด้านชีวิตส่วนตัว คือ ความคิด จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกในแต่ละวิธีการผลิตประกอบด้วย จึงทำให้มีคำวิจารณ์ว่า การแก้ไขปัญหาสตรีของเองเกลส์นั้นยังมีขีดจำกัดและไม่สมบูรณ์

มีนักคิดจำนวนไม่น้อยที่เห็นว่า การที่พวกสังคมนิยมมองชีวิตส่วนตัวว่าเป็นเรื่องส่วนบุคคลนี้เองได้ทำให้พวกเขาเห็นว่า การกดขี่สตรีภายในบ้านไม่ใช่เรื่องการเมือง และมองปัญหาเรื่องชีวิตทางเพศและชีวิตครอบครัวว่าเป็นปัญหาที่ไม่มีความสำคัญหรือไร้สาระ ในประเด็นดังกล่าวนี้ กาญจนา แก้วเทพ³ ได้สรุปไว้อย่างชัดเจนและน่าสนใจว่า

“หากพวกสังคมนิยมยังคงคิดว่า “งาน” นั้นหมายถึงงานที่ผลิตสินค้าเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงสิ่งมาร์กซเคยกล่าวไว้ว่า โครงสร้างทางเศรษฐกิจ หมายถึง total ensemble of

³ กาญจนา แก้วเทพ, “อิตถีศาสตร์”, อ้างแล้ว, หน้า 85-87.

social relationship ซึ่งหมายถึงว่า สังคมประกอบขึ้นด้วยแรงงานที่จำเป็นทางสังคมหลาย ๆ แบบ ไม่ใช่เพียงแค่ "แรงงานรับจ้าง" พวกเขาจะไม่เข้าใจ และมองไม่เห็นลักษณะการกดขี่ผู้หญิงที่เป็นแบบพิเศษ ซึ่งแตกต่างไปจากการกดขี่แบบทั่ว ๆ ไปของชนชั้นกรรมาชีพ และทำให้นักสังคมนิยมเหล่านั้นไม่รวม "ที่บ้าน" เข้ามาในการต่อสู้

ดังนั้น หากจะให้ทฤษฎีของกลุ่มสังคมนิยมสมบูรณ์ขึ้น ก็จำเป็นที่จะต้องนำเรื่องมิติของครอบครัวหรือชีวิตส่วนตัวเข้ามาไว้ในเรื่องของการเมืองด้วย กล่าวคือ ต้องเป็นการแก้มทั้งชีวิตการทำงาน (ชีวิตทางเศรษฐกิจ) หรือระบบการผลิตของสังคม กับชีวิตส่วนตัว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จะต้องรวมเรื่อง "งาน" และ "ชีวิต" เข้าด้วยกัน

นอกจากประเด็นที่กล่าวแล้ว บางคนก็มองทฤษฎีของตนเองเกลสว่าใช้คำอธิบายที่ง่ายจนเกินไป ดังซาฟฟีโอดี⁴ (H.B. Saffioti) ได้วิจารณ์การวิเคราะห์ของตนเองเกลสว่า แม้ว่าการมีสิทธิ์ส่วนบุคคลจะเป็นตัวสาเหตุของการกดขี่สตรี และการทำให้ทรัพย์สินกลายเป็นของส่วนรวมอาจจะเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการปลดปล่อยสตรี แต่มันก็ไม่ได้เป็นเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การปลดปล่อยโดยอัตโนมัติ ดังจะเห็นได้จากกรณีของรัสเซียที่แม้ว่าหลังการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมนิยมจะไม่มีกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคล แต่การกดขี่สตรีก็ยังมีปรากฏอยู่

ในความเป็นจริงนั้น เราต้องยอมรับว่าการทำงานนอกบ้านของผู้หญิงนั้นแม้จะเป็นการปลดปล่อยสตรี มันก็ช่วยปลดปล่อยในระดับหนึ่งเท่านั้น คือในด้านของการปลดปล่อยในระดับของการผลิตทางสังคมหรือชีวิตทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ผู้หญิงยังไม่ได้รับการปลดปล่อยในครอบครัว ผู้หญิงนั้นถูกกดขี่ถึง 2 ชั้น ทั้งในโรงงานในฐานะของแรงงานหญิง และในบ้านในฐานะเพศหญิงที่มีบทบาทเป็นภริยาและแม่ แต่ไม่มีฐานะหรือสถานภาพทางสังคมเลย ดังนั้นการต่อสู้ของผู้หญิงจึงต้องเป็นการต่อสู้ทั้งในฐานะแรงงานหญิง ซึ่งเป็นการต่อสู้ทางชนชั้นตามแนวทางสังคมนิยม และในขณะเดียวกันก็ต้องต่อสู้ในฐานะผู้หญิง ให้มีการปลดปล่อยในครอบครัว คือเป็นการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีตามแนวทางมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism)⁵

⁴ อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, เฟิงอ้าง, หน้า 25.

⁵ Annette Kuhn & Ann Marie Wolpe (eds.), *Feminism and Materialism*. (London : Routledge & Kegan Paul, 1978), p. 9.

ดังนั้น ในการที่จะแก้ปัญหาสตรีให้ได้อย่างสมบูรณ์นั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังที่กาญจนา แก้วเทพได้เสนอไว้ เช่น การคั่นหารูปแบบครอบครัวใหม่ การสร้างสถาบันใหม่ๆ เช่น สถาบันอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อปลดปล่อยสตรีจากภาระของงานบ้าน การเปลี่ยนโครงสร้างทางกฎหมาย และเปลี่ยนทัศนคติทางเพศโดยการกำจัดเพศนิยม (sexism) ทั้งในหญิงและชาย⁶

3.2 จูเลียต มิตเชล

จูเลียต มิตเชล (Juliet Mitchell, 1942-) สตรีชาวอังกฤษผู้ซึ่งเรียกตัวเองว่าเป็นพวกมาร์กซิสต์ และอ้างทฤษฎีกำเนิดครอบครัวของเธอเองเกิลส์เซียน "ฐานันดรของสตรี" (Women's Estate) ในปี ค.ศ. 1971

มิตเชลเป็นผู้ที่เชื่อมั่นในวิธีการแก้ปัญหาสตรีของสังคมนิยมที่เน้นเรื่องการต่อสู้ของชนชั้นและเน้นในแง่ของการผลิต แต่ก็เห็นว่าทฤษฎีของสังคมนิยมนั้นยังไม่สมบูรณ์ จึงได้พยายามนำความคิดบางจุดบางประเด็นของกลุ่มนักคิดที่มีแนวทางแบบสุดขั้ว (Radical Feminism) มาเสริมและแก้จุดอ่อนบางอย่างในทฤษฎีแบบดั้งเดิมของมาร์กซ์ที่ให้การปลดปล่อยสตรีนั้นเป็นอุดมการณ์ที่ร่วมไปกับการต่อสู้ทางสังคม แต่ไม่ได้รวมมันเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคมด้วย เนื่องจากเห็นการกดขี่สตรีว่าเป็นผลของการมีสถาบันทรัพย์สินส่วนบุคคล และการล้มทรัพย์สินส่วนบุคคลก็เป็นการเพียงพอและสามารถที่จะจัดการกดขี่สตรีได้ แต่มิตเชลเห็นว่าในทางปฏิบัติแล้ว มันไม่เพียงพอที่จะทำให้บรรลุผล

มิตเชลไม่เชื่อว่าสังคมนิยมจะปลดปล่อยสตรีโดยอัตโนมัติ ดังที่เราจะเห็นได้ว่าฐานะของสตรีในจีนและรัสเซียจนถึงจะดีกว่าสมัยก่อนปฏิวัติทางสังคม แต่สตรีเหล่านั้นก็ยังไม่เท่าเทียมบุรุษ ดังนั้นหากจะให้ได้อย่างแท้จริง ผู้หญิงจะต้องต่อสู้เพื่อสิทธิเสมอภาคด้วยตัวของตัวเอง คือ เป็นอิสระไม่ขึ้นอยู่กับขบวนใด นอกจากนั้นแล้ว ผู้หญิงก็ต้องไม่ตกเป็นเหยื่อของความเชื่อที่ว่าผู้ชายนั้นเป็นศัตรู เพราะว่าจริงๆ แล้ว ผู้ชายก็เป็นเหยื่อของระบบทุนนิยมพอๆ กับผู้หญิง จะแตกต่างกันก็ตรงที่เขาไม่ถูกเอาเปรียบกดขี่หนักเหมือนผู้หญิง และผู้ชายเป็นผู้ที่ได้ผลประโยชน์บ้างในฐานะเพศชาย ด้วยเหตุนี้ ในการต่อ

⁶ กาญจนา แก้วเทพ, "อิทธิพลศาสตร์", อ้างแล้ว, หน้า 25.

ผู้หญิงจึงจำเป็นต้องให้การศึกษาผู้ชายเสียใหม่ โดยให้ผู้ชายได้ตระหนักว่าเขาเกิดเป็น
เหยื่อของระบบทุนนิยมเช่นกัน

มิทเชลเห็นว่าขบวนการสังคมนิยมที่ผ่านมานในอดีตนั้นไม่ประสบผลสำเร็จในการ
ทำความเข้าใจปัญหาการกดขี่สตรี เนื่องจากการมองว่าเรื่องเศรษฐกิจเป็นเรื่องการเมือง เป็น
เรื่องของสังคมนิยม แต่เรื่องของครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นเรื่องของผู้ที่เรียกร้องความ
เสมอภาคระหว่างเพศ ซึ่งแท้จริงแล้วทั้งสองเรื่องเป็นเรื่องที่ต้องไปด้วยกัน มิทเชลเห็นว่า
การวิเคราะห์ที่แยกครอบครัวหรือชีวิตส่วนตัวออกจากการผลิตทางสังคมหรือชีวิตทาง
เศรษฐกิจนั้นทำให้การแก้ปัญหาไม่ได้ผล

ในความคิดของมิทเชล เรื่องการกดขี่สตรีนั้นมีอะไรลึกซึ้งมากกว่าทฤษฎีทางเศรษฐ
ศาสตร์ และข้อผิดพลาดของนักสังคมนิยมในอดีตก็คือการคิดว่า เรื่องทุกอย่างสามารถสรุป
ลงได้เป็นประเด็นเรื่องทางเศรษฐกิจ และจำกัดทางแก้ปัญหาอยู่กับความคิดในเรื่องการล้ม
สถาบันครอบครัวโดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของมัน เธอเห็นว่าทฤษฎีของมาร์กซนั้น
จะต้องผนวกทศนะที่เกี่ยวกับการถูกกดขี่ของสตรีโดยเฉพาะเข้าไว้ด้วย โดยการต่อสู้นั้น
จะต้องเป็นการปฏิบัติของกลุ่มสตรีที่มีแนวความคิดแบบสังคมนิยม แต่ไม่ใช่เป็นการต่อสู้
หรือการปฏิบัติของพวกสังคมนิยม

แม้ว่ามิทเชลจะยอมรับว่าสิ่งที่เป็นที่มาของการกดขี่สตรีเป็นเบื้องต้นนั้นคือ
ครอบครัว แต่เธอก็พยายามสร้างทฤษฎีสังคมนิยมว่าด้วยการกดขี่สตรีและปัญหาครอบครัว
ขึ้นมาใหม่ โดยได้ให้ความสนใจกับฐานะและสภาพของสตรีในครอบครัวและในฐานะผู้ผลิต
ในแง่มุมที่แตกต่างจากพวกสังคมนิยมเดิมและชี้ว่า ขบวนการเรียกร้องความเสมอภาค
ระหว่างเพศจะต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับผู้หญิง เพื่อให้เข้าใจด้วยว่า ทำไมผู้หญิงจึงถูกกดขี่
เสมอมา และในปัจจุบันผู้หญิงถูกกดขี่อย่างไร

ในส่วนนี้ มิทเชลได้วิเคราะห์เพิ่มเติมและนำเสนอการวิเคราะห์โครงสร้างย่อยๆ
ที่มีอยู่ในครอบครัว 4 ด้าน⁷ คือ

1. ด้านการผลิต (production)
2. ด้านการสืบทอดการผลิตหรือการให้กำเนิดบุตร (reproduction)

⁷ Juliet Mitchell, "Women : The Longest Revolution" in Edith Hoshino Altbach (ed.)
From Feminism to Liberation. (London: Schenkman Publishing, 1971), p. 116-120.

3. ด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (socialization)

4. ด้านเพศกรรม (sexuality)

มิทเชลเห็นว่าฐานะของสตรีที่ผ่านมามีว่าจะอยู่ในช่วงระยะเวลาใดนั้นถูกกำหนดด้วยองค์ประกอบต่างๆ นี้ร่วมกัน โดยทุกด้านต่างก็มีผลต่อฐานะของสตรีและก็สัมพันธ์กับผลผลิตของระบบทุนนิยม แม้ว่ามันจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางเศรษฐกิจโดยตรงก็ตาม

หากจะย้อนไปดูประเด็นแรก คือ ด้านการผลิตนั้น มิทเชลวิจารณ์ทัศนะของพวกสังคมนิยมดั้งเดิมที่ว่า ผู้หญิงถูกกำหนดให้ทำงานที่ให้ผลผลิตน้อยกว่าก็ด้วยสาเหตุของความอ่อนแอทางสรีระว่าเป็นการมองที่ตื้นเกินไป เพราะจริงๆ แล้ว การแบ่งงานที่ด้อยกว่าให้แก่ผู้หญิงนั้นไม่ได้เป็นเพราะความอ่อนแอกว่าในทางร่างกาย หากแต่เป็นเพราะความอ่อนแอกว่าในทางสังคม (social weakness) ผู้ชายนั้นเป็นผู้กำหนดประเภทของงานให้ผู้หญิงโดยถือเอาว่าผู้หญิงนั้นไม่สามารถในการล่าสัตว์และงานนอกบ้าน จึงจัดสรรงานบ้านให้

ส่วนในประเด็นที่สอง คือ การมีบุตรนั้น มิทเชลยอมรับว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงไม่ได้เข้ามามีส่วนในเรื่องการผลิต (production) แต่ก็ไม่ได้เห็นว่ามันเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุด ที่สำคัญน่าจะเป็นทัศนะว่าบทบาทของผู้หญิงนั้นอยู่ภายในบ้าน และบทบาทของผู้ชายนั้นเป็นการสร้างผลผลิตโดยตรงมากกว่า

สิ่งหนึ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ ในขณะที่วิทยาการที่ก้าวหน้าขึ้นในเรื่องการคุมกำเนิดนั้นได้ทำให้โครงสร้างของครอบครัวในด้านของการดำรงชีพพื้นฐานนั้นเปลี่ยนไปอย่างมาก สำหรับผู้หญิง คือทำให้ผู้หญิงนั้นมีทางเลือก และทำให้การมีบุตรนั้นเป็นเรื่องของความสมัครใจ แต่สิ่งที่มิทเชลเห็นว่าสำคัญที่สุดก็คือการคุมกำเนิดนั้นทำให้การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับการมีบุตรนั้นเป็นสิ่งที่แยกจากกันได้ ซึ่งย่อมส่งผลให้ครอบครัวมีความสำคัญน้อยลง

สำหรับในประเด็นที่สาม คือเรื่องเพศนั้น มิทเชลเห็นว่าภายใต้สภาพที่ไม่เสมอภาคระหว่างชายกับหญิง เสรีภาพในสังคมสมัยใหม่ยิ่งทำให้ผู้หญิงเป็นฝ่ายที่ถูกเอาเปรียบ และถูกใช้ประโยชน์มากขึ้น แต่เมื่อใดที่หญิงชายมีอำนาจเสมอภาคเท่าเทียมกัน เสรีภาพทางเพศจะให้ความสำคัญของครอบครัวลดน้อยถอยลงด้วยเช่นกัน

ส่วนในประเด็นสุดท้าย คือ เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้นมิทเซลบอกว่า ไม่มีเหตุผลใดที่จะอธิบายว่า เพราะเหตุใดแม่ผู้ให้กำเนิดกับผู้ที่ยอมรับเลี้ยงดูเด็กนั้นจะต้องเป็นคนๆ เดียวกัน เท่าที่ผ่านมา การให้แม่มีบทบาทเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็กนั้นเป็นเพียงปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม (cultural phenomenon) เท่านั้น

สำหรับมิทเซลแล้ว การปลดปล่อยสตรีโดยให้พวกเธอเข้าสู่ระบบการผลิตอย่างเต็มที่และยกเลิกครอบครัวนั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศอย่างแท้จริง เพราะปัญหาการกดขี่สตรีนั้นไม่สามารถสรุปลงได้เป็นเรื่องทางเศรษฐกิจอย่างเดียว และครอบครัวนั้นก็เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องของเศรษฐกิจในระดับหนึ่งเท่านั้น มิทเซลเห็นว่าครอบครัวถูกใช้เป็นเครื่องมือให้ทำหน้าที่กดขี่สตรี แต่เธอก็ไม่ได้บอกให้ทำลายล้างครอบครัว มิทเซลกลับเห็นว่าควรจะมีหลายๆ สถาบันที่รับผิดชอบแบ่งเบางานและภาระส่วนนั้นไป แทนที่จะเป็นครอบครัวเพียงสถาบันเดียว

การจะแก้ไขปัญหาสตรีให้ได้ผลอย่างแท้จริงนั้นจำเป็นจะต้องพิจารณาเปลี่ยนแปลงแก้ไขโครงสร้างของครอบครัวในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ยกเลิกบทบาทของครอบครัวในฐานะที่เป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็ก การให้โอกาสและสิทธิเสมอภาคในการศึกษาและในการทำงานแก่สตรี การคุมกำเนิดที่มีประสิทธิภาพ และให้บทบาทของการเป็นแม่เป็นไปด้วยการเลือกและโดยสมัครใจ

ในงานเขียนเล่มต่อมาของเธอในเรื่อง "จิตวิเคราะห์และสตรีนิยม" (Psychoanalysis and Feminism) นั้น มิทเซลได้ชี้ว่าการล้มเศรษฐกิจระบบทุนนิยมในตัวเองนั้นไม่ได้เป็นการเปลี่ยนอุดมคติหรือทัศนคติแบบชายเป็นใหญ่ (patriarchal ideology) แต่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวและการปฏิวัติทางวัฒนธรรม (cultural revolution) ต่างหากที่เป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะแก้ปัญหาดังกล่าว